

www.casacultural.nl

Lourdes Ortiz: El Farero

(en: Fátima de los naufragios; relatos de tierra y mar, editorial Planeta S.A., 1998, ISBN 84-08-02545-7)

Quizás algunos piensen que estoy solo y lo repiten por ahí, compadeciéndome. Pero no es así. Están las gaviotas y la lluvia. Y las olas. Menudas son las olas de rabiosas y persistentes. Casi podría decir que las conozco a todas, aunque ellas luchan por sorprenderme y se hacen violentas y de pronto suavitas, como para despistarme. Pero yo les pongo nombre y las reconozco, como a esa puta brava de María, la más hosca, la que se pone bravía y fiera y galopa sobre el acantilado, sacando sus garras como una tigresa que parece que quiere devorarte para luego volverse esquiva y retozona. Hay que verla, cómo se desparrama en mil chorros de espuma que luego resbalan sobre la superficie de la roca, como si toda ella se rompiera en pedazos con un ímpetu de mujer fogosa, mujer fuera de sí, que estalla en un aullido y que de pronto se hace mansa, fugaz, caprichosa, huidiza. O esa otra, la mentirosa de Fuencisla, que amenaza siempre desde la lejanía, altiva, llena de brío, guerrera y luego, cuando se acerca, se calma toda y roza la arena de la playa con una caricia tan pequeña, pero tan perezosa y dulce, que puede derretirme con sólo mirarla. Ella, Fuencisla, rompe toda su furia antes de llegar y lame, completamente entregada, los guijarros de la playa. O la melosa de Lucía, siempre serena, previsible, dócil, que llega y se escurre, acompasada, con una música tranquila de besitos tiernos, de amiga cariñosa. ¡Son tantas y tan diversas, pero tan fieles y repetidas!

Los vientos no. Los vientos son compañeros broncos que pueden aturdirme, marearme incluso, porque se ponen

Lourdes Ortiz: De vuurtorenwachter

vertaling: Heleen Peeters, 2008

Misschien zeggen ze het uit medelijden, omdat ze daarginds denken dat ik eenzaam ben. Maar dat is niet waar, hoor! Ik heb hier meeuwen en regen. En zeestromen. U hebt geen idee hoe driftig en opdringerig die kunnen zijn. Ik kan u wel zeggen dat ik ze allemaal ken, al doen ze nog zo hun best me te verrassen, zijn ze nu eens krachtadig en dan ineens weer zachtjes, alsof ze me willen misleiden. Maar ik heb ze hun naam gegeven en ik herken ze, zoals die heetgebakerde, hoerige Maria, vreselijk knorrig, die ontembaar, woest aan komt zetten, over de kliffen springt, haar klauwen uitstrekt als een tijgerin die je wil verslinden, om dan opeens verlegen en dartel te worden. Je zou eens moeten zien hoe ze in duizend schuimkoppen uiteenspat en over de rotsen slaat, alsof ze helemaal uit elkaar springt, als een onstuimige, hartstochtelijke vrouw, buiten zichzelf van razernij, hoe ze uitbarst in gebrul, maar dan ineens bedaart, grillig en schuw wordt. Of die andere, die bedrieglijke Fuencisla, uit de verte altijd hooghartig en energiek dreigend, een vechtjas, maar als ze dichtbij komt plotseling heel stilletjes. Dan streelt ze het zand zo loom en zachtvaardig dat ik wegsmelt alleen al door ernaar te kijken. Zij, Fuencisla laat voordat ze arriveert al haar razernij varen, en kietelt in volledige overgave de kiezels aan het strand. Of die poeslieve Lucia, altijd sereen, voorspelbaar en gewillig, die traag komt aanglijden met een rustig melodietje over tedere omhelzingen, als een dierbare geliefde. Ze zijn met zo velen en ze zijn zo verschillend, maar zo trouw en ze komen altijd weer bij me terug!

Winden niet. Winden zijn ruwe kwanten die me soms overdonderen, me zelfs dol kunnen maken; want die zijn ongemanierd en lomp. Ze eisen me te veel op, ze zijn hebzuchtig, ik raak erdoor van mijn stuk. Dan zit ik daar boven en kondigen zij vanuit de verte met veel

impertinentes y pesados. Requieren demasiado mi atención, son acaparadores y me atontan. Yo estoy allá arriba y ellos se anuncian desde lejos con el ruido, ese bramido que va creciendo y que puede sorprenderme en medio de la siesta o de la noche, y yo entonces me pongo alerta, porque sé que a partir de ese instante son ellos los que mandan, los que me roban la intimidad, imponiéndome su presencia, quiera yo no quiera. Los vientos son amigos celosos que pueden aturdir, compañeros no queridos que hurgan y que se meten dentro de la cabeza cuando uno precisamente quisiera estar más solo, sin visitas inoportunas, sin voces. Como ese maleducado viento de levante, airado siempre, machacón, que no hay manera de quitárselo de encima, ese hijo de puta altanero que forma remolinos que se me meten en las sienes; y sé que, cuando llega, todo tiene que doblarse a su presencia, mis días enteros inundados con su soplo, ese bramido, ese bramido pesado, reiterativo. Yo le conozco y no puede engañarme; conozco también sus momentos de debilidad, sus tratas, su desfachatez a esas horas del mediodía en que finge desaparecer, esas horas en que uno puede respirar hondo, satisfecho, y decir: "Ya se larga." Y él, como haciéndose el responsable, quietecito, disimulando: "Verás que no te molesto, sólo un murmullo; estoy aquí contigo, pero sin imponerme; casi, casi imperceptible a la hora del crepúsculo, dispuesto a partir, a decirte un adiós definitivo, ya que veo que no parece que mi compañía te complazca; sí, tienes razón, comprendo que soy impertinente, absorbente, lo que quieras, pero ya ves que estoy decidido a marcharme y dejarte tranquilo. "Así es él de mentiroso y trapichero para que uno baje las defensas y le deje aposentarse en todo lo suyo; así es él, insinuante, meloso al atardecer; pero le conozco demasiado, sé que él no puede resignarse y que volverá a rugir en medio de la noche, cuando más distraído me encuentre, atolondrándome, imperioso, haciendo que la torreta entera se convierta en un órgano, un balancín, una voz que ruge dentro de mí con furia, suplantándome, sorbiéndome el seso, confundiéndome.

El poniente es otra cosa, más amigable, viento fresco y dicharachero que aparece y se va; a veces fuerte, eso sí, cargado de historias, violento, y otras ligero, refrescante como si trajera la

kabaal hun komst aan, met aanzwellend gebulder dat me soms tijdens de siesta of middenin de nacht overvalt, maar dan ben ik onmiddellijk op mijn hoede, omdat ik weet dat zij vanaf dat ogenblik de baas zijn, me mijn privacy beroven en me hun aanwezigheid opdringen, of ik daar nu van gediend ben of niet. Winden zijn jaloerse rakkers die je kunnen overvallen, ongewenst gezelschap dat je op stang kan jagen, zich opdringt als je juist eens alleen wilde zijn, zonder ongelegen bezoek, zonder stemmen om je heen. Zoals die ongemanierde, altijd kwaadaardige oostenwind, een drammer, waar je niet zo gemakkelijk vanaf komt, die arrogante schoft die de boel op stelten zet en ik weet dat als hij komt alles moet wijken en mijn dagen volkomen overspoeld worden door zijn gebrul en gebulder, dat stomvervelende gebulder waar geen eind aan komt. Ik ken hem en mij houdt hij niet voor de gek. Ik ken ook zijn momenten van zwakte, zijn listen en zijn brutaliteit als hij midden op de dag doet of hij gaat verdwijnen, wanneer je tot je voldoening diep kunt ademhalen en zeggen: 'Hè hè, die gaat er vandoor'. Waarop hij doodleuk huichelt, alsof hij zijn verantwoordelijkheid neemt: 'Je weet toch dat ik je niet wil lastig vallen, het is maar een zacht geritsel, ik ben er wel, maar dring me niet op, in de schemering merk je haast niets van me, ik sta klaar om te vertrekken, je voorgoed vaarwel te zeggen, nu ik merk dat je mijn gezelschap niet waardeert. Goed, je hebt gelijk, ik begrijp dat ik ongelegen kom, dat ik veeleisend ben, wat je maar wilt, maar je ziet toch dat ik vastbesloten ben te vertrekken en je met rust te laten.' Het is zo'n leugenaar, zo'n bedrieger, dat je je gewonnen geeft en hem maar laat blijven; bij het vallen van de avond is hij zo poeslief, de vleier; maar ik ken hem maar al te goed, ik weet dat hij zich er niet bij neerlegt, maar middenin de nacht weer gaat loeien, als ik er het minst op bedacht ben, dat hij me dan doet duizelen, de dwingeland, dat hij dan de hele vuurtoren tot speelbal maakt, met een stem die woedend in me weergalmt, bezit van me neemt, mijn hoofd tolt ervan en het maakt me van streek.

De westenwind is heel anders, veel vriendelijker, een frisse, vlotte wind die komt en gaat, soms robuust, dat wel, vol verhalen, opgewonden, soms ook luchthartig en verfrissend alsof hij leven en geluid van elders brengt, stemmen van over zee. Het is een kwebbelaar, deze onverwacht binnenvallende vriend, af en toe wel irritant, maar bij laagtij juist stimulerend, een frisse ademtocht. Af en toe, als ik neerslachtig ben en berichten van solidariteit naar de sterren zit te

vida, el ruido del exterior, voces de otros ámbitos. Es parlanchín ese amigo de "va y viene" que puede resultar un incordio y otras, en cambio, en las horas bajas, un estímulo, un aliento. En ocasiones, cuando estoy deprimido y lanzo inútilmente mensajes cómplices a las estrellas, que ninguna parece recoger - tan distantes todas, tan orgullosas de su luz y de su silencio - me despierto con el runrún de su llegada y me entra una alegría de mañana de cumpleaños. Pero él, ya lo sé, es displicente y puede irse tan de prisa como llega, indiferente a mis halagos o a mis desvelos. Y si viene violento y pisando fuerte o me coge en un mal momento, debo fingir un interés que no le desanime, porque cuando se enfurruña puede ser terrible y pone al mar y a mi ánimo patas arriba con su ira. Por eso, entre todos los vientos yo prefiero al lebeche, que viene suavemente desde dentro del mar y es galante y riza con suavidad las olas, que parecen contentas a su paso. El lebeche acompaña sin herir, pero es un amigo tardío y remolón que aparece cuando quiere y casi no explica nada cuando vuelve después de mucho tiempo. Llega y se deja caer y se queda un rato, para luego marcharse sin dar explicaciones. Es cómodo. Pero muy callado. Me recuerda a algunos marineros de esos que con la botella en la mano y la pipa en la boca están y te acompañan sin decirte nada, como si toda la vida se les hubiera quedado grabada en la piel, reseca por la sal y por un viento que al mismo tiempo hubiera tragado sus palabras.

¿Solo yo? Mi luz vela de noche y yo velo con ella. Soy un ojo encendido que da vueltas, que gira y gira lanzando destellos, que a veces se reflejan en el agua y taladran la noche, la más oscura. Una centella que no cesa. Una luna singular horadando el espacio para que ellos me vean y comprendan, mientras yo los adivino en la distancia y sufro con sus desventuras, presintiendo el fragor del huracán que ha de sorprenderlos antes o después o la calma chicha donde todo se ahoga. Ellos saben que yo estoy aquí, y mi saludo les llega preciso y repetido entre las sombras. Los que nada entienden quisieran que yo me refugiara en la ciudad, ahora que la mecánica y la técnica han hecho inútil, dicen, la presencia continua del hombre aquí, en el faro. Que viniera un ratito para ver los aparatos, a controlarlos y luego me marchara a un hogar calentito con mi televisor y el partido de fútbol o la copa en el bar.

sturen, zinloos, want ze lijken ze geen van alle op te vangen - zo ver weg allemaal, zo trots gehuld in licht en stilte - word ik wakker van het gerommel van de naderende westenwind en krijg ik zo'n blij verjaardagsgevoel. Maar hij is onverschillig, dat weet ik best, en kan even snel weer vertrekken als hij gekomen is, ongevoelig voor mijn vleierij en toewijding. En als hij onstuimig en met veel vertoon verschijnt of me op een slecht moment treft, moet ik belangstelling veinzen om hem niet te ontmoedigen, want als hij uit zijn humeur is kan hij verschrikkelijk tekeer gaan en in zijn razernij de zee en mijn gemoed door elkaar schudden. Daarom geef ik toch de voorkeur aan de zuidwestenwind, die heel rustig en hoffelijk vanuit zee komt en zachte rimpelingen door de golven trekt, die tevreden lijken als hij voorbijkomt. De zuidwestenwind houdt je gezelschap zonder je te kwetsen, maar het is een treuzelaar, een luiwammes, die verschijnt als het hem uitkomt en soms pas na een lange tijd en zonder enige verklaring. Hij komt, vlijt zich neer en blijft een poosje, maar daarna gaat hij er zonder iets te zeggen weer van door. Hij is een prettige gast. Maar zeer zwijgzaam. Hij doet me denken aan van die zeelieden die met een fles in hun hand en een pijp in hun mond bij je zitten zonder iets te zeggen, alsof hun hele leven in hun huid gegrift staat, die uitgedroogd is door het zout en door de wind die in één adem door ook hun woorden heeft meegenomen.

Ik eenzaam? 's Nachts houdt mijn lamp de wacht en ik met haar. Ik ben een stralend oog dat draait en draait en lichtflitsen verspreidt die soms in het water weerspiegeld worden en die zelfs de donkerste nacht doorklieven. Een bliksemschicht die niet dooft. Een bijzondere maan waarvan het licht het luchtruim doorboort, zodat de zeelieden me zien en me begrijpen, terwijl ik hun aanwezigheid daar in de verte kan vermoeden en ik meeleeft met hun tegenspoed, want ik voel het geraas van de orkaan aankomen die hen wie weet vroeg of laat zal overrompelen of de kalme roller die alles overspoelt. Zij weten, dat ik hier ben en mijn groet bereikt hen feilloos telkens tussen twee schaduwen. Mensen die er niets van begrijpen, zouden willen dat ik me in de stad vestigde, nu volgens hen de technische ontwikkelingen voortdurende aanwezigheid van een mens hier in de vuurtoren overbodig gemaakt hebben. Dat je even naar de apparatuur gaat kijken, die inspecteren en dan vertrekt naar je warme plekje voor de televisie met een voetbalwedstrijd of naar het café voor een glas wijn. Maar mijn vuurtoren en ik zijn één, dus kan ik hem niet in de steek laten. Mijn brits

Pero mi faro y yo somos lo mismo y no he de abandonarlo. Tengo mi catre junto a la pantalla del ordenador y desde la cama puedo dirigir mi puesto de mando. Si yo duermo, él, mi ojo alerta, respira por mí, conectándose con el mundo y con las cosas.

Allá abajo, en la aldea, soy un "vaya usted con Dios"; aquí soy el que soy y ellos, mis verdaderos amigos, nunca me abandonan. Abajo es el desierto y yo soy una mota de polvo que se pierde entre millares, millones de motas de polvo semejantes, motas que se mezclan y danzan en torbellino y todas juntas crean un sordo rumor, un eco de sonidos inconexos, de ruidos, y ya no puedo ni discernir lo que dicen ni lo que quieren; su voz es un ronquido que se parece demasiado al estertor de la agonía y sus palabras, si es que son palabras o ecos de palabras lo que sueltan, se aturrullan y me aturden. Me llegan como retazos, sonidos disonantes, contradictorios, palabras, palabras, palabras, algunas grandes, enormes, que quieren aplastarme, y otras fallidas, pesadas y luego huecas: hermano, amante, libre, mujer, sueño, trabajo, odio, rencor, plátano, carne. Abajo, ya lo ven, torre de Babel; aquí, en cambio, en la torreta, tengo amigos sencillos que nunca han de fallarme, que vuelven una y otra vez y me acompañan día tras día: la loca de Fuencisla, la dulce Lucía, la furiosa María. Y eso que todavía no les he hablado de las gaviotas con sus nombres y sus manías y sus graznidos y sus roces, o de aquel cormorán que llegó un día, o de las nubes con sus disfraces y sus mil caras, o de la avarienta prepotencia del sol que todo lo arrasa y sabe, como ninguno, doblegarme: jovial a veces, otras terco, duro, terrible y otras esquivo, escondidizo, huraño ... Pero ahora, ya lo ven, estoy cansado y oigo al cabrón del viento de levante que se prepara para darme el coñazo una semana más y debo prepararme, tomando todo tipo de precauciones. Así que discúlpenme. Hay amigo y amigos, ya se sabe. ¡Y qué se le va a hacer! Seguro que si el de levante, por ejemplo, dejara de venir acabaría por echarle de menos. Así somos los hombres. ¿Pueden oírle ya? Mira que es cabroncete y persistente. Pero yo también tengo mis trucos y por si acaso guardo, aquí en el cajón, tapones para los oídos. Ya oídos sordos ... no hay fragor necio que valga. ¿Verdad que me entienden?

staat vlak naast het computerscherm en zo kan ik vanuit mijn bed mijn commandopost besturen. Als ik slaap, houdt hij, mijn wakend oog, de wacht en verbindt me met alles en iedereen.

Daar beneden in het dorp ben ik zomaar iemand, hier ben ik op mijn plaats en zij, mijn echte vrienden, laten me nooit in de steek. Daar is het een jungle en ben ik een stofdeeltje dat opgaat in miljoenen, miljarden soortgelijke stofdeeltjes die als in een wervelwind samen rondansen en met z'n allen een dof geluid veroorzaken, een echo van onsamenhangend geluid, geroezemoes, en ik kan niet eens onderscheiden wat ze zeggen of wat ze willen; het is een geronk dat sterk doet denken aan doodsgereutel en hun woorden, als het tenminste woorden zijn of de echo's van woorden die ze uiten, raken door elkaar en overstelpen me. Er bereiken me flarden, wanklanken, tegenstrijdige woorden, woorden, woorden, sommige groot, gezwollen, die willen me verpletteren, andere zijn vruchteloos, log en hol: broeder, geliefde, vrijheid, vrouw, droom, werk, haat, wrok, banaan, vlees. Beneden in het dorp, dat ziet u wel, staat de toren van Babel; hier in de vuurtoren heb ik tenminste eerlijke vrienden die me nooit teleurstellen, die telkens weer bij me terugkomen, dag in dag uit bij me zijn: de dwaze Fuencisla, de lieflijke Lucia, de driftige Maria. En dan heb ik het nog niet eens gehad over de meeuwen, hun namen en hun hebbelikheden, hoe ze krijsen en me aanraken of over die aalscholver die op een dag kwam aanvliegen, of over de wolken met hun vermommingen en hun duizend gezichten of over de zelfingenomen, hooghartige zon die alles verslindt en als geen ander mij doet buigen: soms is hij joviaal, soms hardvochtig, hard en angstaanjagend, soms bescheiden, timide, schuw ... Maar u merkt het wel, nu ben ik moe en ik hoor hoe die blaaskaak van een oostenwind zich opmaakt om weer een week aan mijn kop te komen zeuren, dus moet ik me gaan voorbereiden, allerlei voorzorgsmaatregelen gaan treffen. Wilt u me dus verontschuldigen? De ene vriend is de andere niet, dat is duidelijk. Maar wat doe je eraan? Als de oostenwind bijvoorbeeld niet meer zou komen, zou ik hem toch gaan missen. Zo zijn wij mensen. Kunt u hem al horen? Hoor eens wat een rotzak het is, wat een drammer. Maar ik heb ook mijn trucs en voor het geval dat, heb ik hier in de la oordopjes liggen. En als je je maar doof houdt ... doet dat domme geraas er niet toe. U begrijpt me wel, hè?